

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ea însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 filieri.

Interese scadente și protestul.

— de Dr. Al. Dragomir, avocat la „Vatra”, Cluj. —

Conform §-lui 5 al moratorului III sunt a se solvi interesele, cari au decăzut ori decad după 31 Iulie 1914, sau în lipsă de o scadență hotărâtă, nu decurg dela un termen mai depărtat decât 1 August 1914.

Sub «scadență» se înțelege aci scadența intereselor, care e absolut independentă de scadența capitalului. Scadența intereselor poate fi hotărâtă prin un termen fix, cum e cazul unor stipulațiuni aparte, referitoare direct la obligamentul de a se solvi interese la un termen înainte hotărât. Interesele aceste se pot pretinde numai în cazul dacă sunt scadente în restimpul de după 1 August. Iar întru cât termenul de plată cade pe timpul dintre 1 Aug. și 15 Oct. sunt a se plăti în 15 Octombrie.

A doua categorie a scadenței intereselor e cea nehotărâtă. În categoria aceasta se înșiră interesele legale, între cari cele mai însemnate sunt interesele așa numite de întârziere. Aceste decurg dela scadența capitalului ori a cambiului și termenul când se pot pretinde nu e fix, pentru că după scadența cambiului în fiecare zi se pot încasa pe timpul cât debitorul este în întârziere. Interesele aceste pot să decurgă dela un dat mai vechiu ori mai recent decât 1 August. În urma moratorului vor trebui achitate însă numai interesele, cari decurg din 1 August încoace, cele mai vechi, cad și mai departe sub moratoriu.

Pentruca debitorii să nu poată fi vexați la termene nehotărâte și neașteptate, de a-și achita interesele restante, moratoriu prescrie că aceste interese sunt a se solvi numai din două în două luni decursiv. Aceste 2 luni se vor socoti la interesele, cari decurg mai de mult decât 1 August începând cu 1 August; în caz contrar dela datul când încep a decurge. Dacă în urma normelor acestora termenul de

plată ar cădea pe o zi înainte de 15 Octombrie, vor mai primi o amânare de plată până la 15 Octombrie. De aci așadar putem scoate două norme generale:

1. Interese mai vechi de 1 August 1914 nu se pot pretinde.

2. Primul termen de plată e 15 Octombrie 1914, de aci încolo tot din 2 în 2 luni.

Pentru interesele pretensiunilor cambiale sunt de mare însemnătate dispozițiunile referitoare la protest.

Dispozițiunile legii cambiale, referitoare la protest, rămân în vigoare și pentru cazul când cineva ar dori să-și valideze dreptul de a încasa interesele, cari nu cad sub moratoriu. Creditorul va trebui să prezinte așadar cambiul, care cade sub protest, spre plată și în caz de neplată spre protestare. Va avea însă datorința să semnaleze funcționarului îndreptățit spre acest act că protestul îl ia pentru neplata intereselor, fiindcă acest protest în ce privește capitalul cambial e nevalabil și când va fi scadent capitalul va trebui luat alt protest.

Termenul de protest prevăzut de legea cambială e ziua a doua după scadență. Acest termen însă pentru protestele luate până în 1 Decembrie și pentru pretensiunile, cari nu cad sub moratoriu, dar sunt scadente înainte de 1 Decembrie se prelungește prin dispozițiunea ultimă a § 2, care se referă și la protestele luate pentru neplata intereselor. În sensul acestei dispozițiuni se poate lua protest *mai târziu*, până la termenul indicat de normele moratorului, presupunând că pretensiunea ar cădea sub moratoriu. Așadar pentru scadențele din 1 August până în 30 Septembrie, ultima zi de protest va fi 3 Decembrie; pentru scadențele din 1 Octombrie până în 30 Noembrie ziua a doua după împlinirea celor 2 luni de moratoriu, calculate dela ziua scadenței.

Deoarece însă pentru plata intereselor scadente s'a dat amânare până în 15 Octombrie, primul termen de protest e 15 Octombrie. Dela

data aceasta, până la marginile indicate mai sus creditorul poate prezenta cambiul spre plată și protestare oricând.

Las să urmeze aci vreo câteva exemple:

Avem un cambiu datat în 5 Maiu și scadent în 5 August. Interesele acestui cambiu vor fi scadente în 5 Octomvrie și vor fi a se solvi în 15 Octomvrie; în caz de neplată se poate lua protest cel mai târziu până în 3 Decemvrie.

Avem un cambiu datat în 5 Aprilie și scadent în 5 Iulie. Interesele acestui cambiu vor fi scadente în 1 Octomvrie și încasabile în 15 Octomvrie; termenul ultim de protest 3 Decemvrie.

Avem un cambiu datat în 5 Iulie și scadent în 5 Octomvrie. Interesele vor fi scadente în 5 Decemvrie, protestul la 2 zile. Este de notat că la cazul din urmă, dacă nu se va mai prelungi moratoriul peste 1 Decemvrie, interesele vor fi scadente de odată cu capitalul. Pretensiunile aceste se pot valida pe calea procedurii regulate, așadar la cambii pe calea procedurii cambiale, până la actul licitației.

Institutele, cari nu și-ar achita interesele după reescont sunt expuse la spese de protest.

Noul moratoriu.*

Obiectul moratoriului a rămas, conform noii ordinațiuni referitoare la moratoriu neschimbat. Moratoriul se extinde prin urmare și în viitor numai asupra datoriilor în bani, întemeiate pe un titlu de drept privat născut înainte de 1 August 1914. Dar pe când moratoriul de până acum s'a extins numai asupra acelor datorii în bani, născute înainte de 1 August 1914, cari au fost scadente până inclusiv 30 Septemvrie 1914, pe atunci noul moratoriu cuprinde și pe cele scadente dela 1 Octomvrie până inclusiv 30 Noemvrie a. c.

Ce privește durata moratoriului trebuie făcută distincție între datoriile în bani, cari au devenit scadente până inclusiv 30 Septemvrie a. c. și între acelea, a căroră scadență cade între 1 Octomvrie și 30 Noemvrie a. c. (înțelegându-se ambele zile inclusiv). Pentru datoriile în bani, ajunse la scadență, până inclusiv 30 Septemvrie a. c., ordinațiunile de mai înainte au acordat, precum se știe, un moratoriu de 2 luni. Prin noua ordinațiune acest moratoriu se extinde până inclusiv 30 Noemvrie a. c. -- întru cât datoria din chestiune nu este scoasă de sub moratoriu. Pentru datoriile în bani scadente dela 1 Octomvrie până inclusiv 30 Noemvrie a. c. din contră, noua ordinațiune încuviințează un moratoriu de 2 luni. De exemplu: o datorie în bani, supusă moratoriului, a fost scadentă la 20

August a. c. După dispozițiile ordinațiunii II, privitoare la moratoriu, această datorie a avut un respir de 2 luni; a fost deci de plată la 20 Octomvrie a. c. Termenul acesta este acum amânat până la 30 Noemvrie 1914. O altă datorie, asemenea supusă moratoriului, este scadentă, conform contractului, la 15 Octomvrie a. c. Ordinațiunile anterioare, asupra acesteia nu au avut valoare, pentru că, peste tot nu s'au referit la datorii plătibile după 30 Septemvrie a. c.; noua ordinațiune prevede pentru această datorie un respir de două luni, ea este deci scadentă la 15 Decemvrie a. c.

Pretensiunile, cari mai înainte au căzut sub moratoriu, iar conform ordinațiunii ultime sunt scoase de sub moratoriu, întrucât termenul amânat de mai înainte expiră înainte de 15 Octomvrie a. c. sunt de plată abia la 15 Octomvrie a. c. (§ 32: alinea ultimă, § 4 lit. 12 și § 5, alinea ultimă). De exemplu niște proviziuni, convenite pentru prestațiuni făcute înainte de 15 August a. c. au avut conform ordinațiunii II asupra moratoriului, un respir de 2 luni. Noua ordinațiune scoate 25% ale acestor fel de pretensiuni de sub moratoriu. Admitând, că datoria din chestiune ar fi fost scadentă, conform contractului, la 5 August a. c. -- în temeiul ordinațiunii II, privitoare la moratoriu și în urma faptului că 25% sunt acum scoase de sub moratoriu ea ar fi fost de plată la 5 Octomvrie a. c. Noua ordinațiune însă dispune, că astfel de plăți nu trebuie efectuate înainte de 15 Octomvrie a. c. Cele 25% ale proviziunii trebuie deci plătite la 15 Octomvrie a. c., iar scadența celorlalte 75% va fi la 30 Noemvrie a. c. -- întrucât, firește moratoriul nu va fi prolongit.

Paragraful 2 cuprinde mai multe dispoziții noi, privitor la anumite acte de drept referitoare la cambii, asignații comerciale, warrant-uri și cecuri. Ordinațiunea de mai înainte, precum se știe, a enunțat ca nevalide prezentarea spre plată efectuită și protestul ridicat, sub cursul moratoriului, față de cambiile supuse moratoriului. Noua ordinațiune conține în privința aceasta o restricțiune în cuvintele: „întrucât din § 5 nu rezultă altceva“, ceea ce este a se înțelege așa, că privitor la interesele scoase de sub moratoriu, ale sumei cambiale rămasă sub moratoriu, protestul în lipsă de plată poate fi ridicat (dar nu trebuie ridicat) și în cursul moratoriului în mod valid.

Nouă este dispoziția, în sensul căreia cambiile scadente la vedere resp. la un timp anumit după vedere, pot fi prezentate în mod valid și în cursul moratoriului, pentru a putea stabili scadența.

De mare importanță practică este dintre dispozițiile noi referitoare la protestul cambial, dispoziția cuprinsă în alinea ultimă a §-ului 2, prin care se schimbă esențial termenul de prezentare și de ridicare a protestului în lipsă de plată, privitor la cambiile (asignațiile comerciale și warrant-urile), cari nu cad sub moratoriu și devin scadente înainte de 1 Decemvrie 1914. Pe când adecă ordinațiunea II referitoare la moratoriu, a fixat pentru îndeplinirea acestor acte de drept, în loc de termenele legale, numai un termen de 10 zile

* Note explicative după Dr. Aurel Engel.

de lucru după scadență, pe atunci după ordinațiunea nouă cambiile acestea — emise după 31 Iulie a. c. și scadente înainte de 1 Decembrie a. c. — trebuie prezentate spre plată și protestate în caz de neplată, cel mai târziu la termenul, la care ar trebui îndeplinite actele acestea — dacă cambiile din chestiune „ar cădea, în sensul acestei ordinațiuni, sub moratoriu“. Va să zică prezentarea spre plată și protestarea cambiilor, emise după 31 Iulie a. c., dar scadente înainte de 1 Decembrie a. c., poate fi amânată, ca și cum cambiile ar fi fost emise înainte de 1 August a. c. și ar cădea astfel sub moratoriu. Termenul acesta final este de 2 Decembrie 1914.

O dispoziție complicată este cea cuprinsă în alineea 2 a §-ului 5 a ordinațiunii ultime. Acest alineat zice:

„Pentru validitatea pretensiunilor de interese, dela cambii, trebuie aplicate în mod corăspunător normele în vigoare pentru validitatea sumelor cambiale; dispoziția cuprinsă în alineea ultimă a §-ului 2 are valoare și aici“.

Pretensiunea de interese constituie, precum se știe, o parte a pretensiunii cambiale. Aceasta din urmă poate fi validată numai pe baza cambiei. Posesorul cambiei de altă parte, de sine înțeles, nu poate da din mână cambia dacă a primit numai interesele, pentrucă are necesitate de ea la validitatea capitalului. Debitorul cambial, și mai ales giranții și emitentul, încă nu pot plăti, dacă nu capătă la mână cambia sau un alt document, pentrucă altcum nu pot lua regres față de anteriori resp. față de acceptant. În Austria, unde asemenea s'au ivit aceste dificultăți tehnice, chestiunea a fost rezolvată așa, că fiecare plătire parțială trebuie confirmată pe cambie și liberată plătitorului chitanță pe o copie a cambiei. Dacă plata nu o face acceptantul, ci un alt obligat cambial, atunci la cambii, cari au decăzut înainte de moratoriu, mai are drept a cere și o copie legalizată a protestului, iar la cambii, cari au decăzut sau decad în moratoriu un document de protest special. Documentele acestea înlocuiesc la validitatea dreptului de regres față de anteriori sau față de acceptant cambia originală. La noi până în prezent chestiunea aceasta nu este normată, dar probabil se vor lua dispoziții analoage celor din Austria.

Interesele scadente le poate pretinde posesorul cambiei dela orișicare obligat cambial și plătirile făcute în contul intereselor vor fi a se considera ca plătiri parțiale, ce sunt a se notă pe cambii și a se cuită și separat plătitorului.

În §-ul 6 al noiei ordinațiuni privitoare la moratoriu sunt noue dispozițiile de sub 3, conform cărora institutele de bani, cari se ocupă cu primirea de depozite spre fructificare sunt obligate a licuidă deponentului pe lângă sumele reclamate pentru plată salarelor, simbriilor, chiriei localului de afaceri, încă și sumele necesare pentru plata anuităților și intereselor împrumuturilor ipotec. în scrisuri fonciare sau simple;

mai departe premiile de asigurare, cari nu cad sub moratoriu (§ 4, punct 7) 25% à conto prestațiunilor intelectuale (§ 4, punct 12); cele 10% lunare, plătibile à conto prețului de cumpărare a unor mobiliti sau ca contravaloare a unor lucrări industriale (§ 4, punct 13), sumele necesare pentru plata intereselor, scoase de sub moratoriu (§ 5) și în fine sumele reclamate de gospodăriile agricole și întreprinderile industriale și comerciale pentru cumpărarea de materii brute sau de mărfuri.

Birou de saldare internațional.

Fostul ministru de stat italian Luigi *Luzzati* a publicat de curând un important studiu, în care arată greutățile multe și mari, ce împință circulația internațională a Italiei cu străinătatea și anume atât ce privește circulația mărfurilor, cât și circulația monetară și de efecte, greutăți cauzate de cerința de a face plățile în aur. Bursele fiind închise și din motivul acesta concurența fiind imposibilă, cambiile asupra străinătății nu se mai negociază, nu se mai cumpără și vând, atât de ușor ca mai înainte.

Luzzati propune deci întemeierea unor birouri de saldare internaționale, sub conducerea Băncii Italiei, a Băncii de Neapole și a Băncii de Sicilia, cari toate emit bancnote, birouri la cari ar avea să se concentreze toate datorii și pretensiunile comercianților, banchierilor și industriașilor italieni către străinătate. Achitarea datoriilor și pretensiunilor ar avea să se facă prin instituții analoage, ce ar fi să se întemeieze în străinătate, tot sub conducerea băncilor de emisiune. Cum în celelalte state circulația mărfurilor și a efectelor împință aceleași greutăți, ca și în Italia, iar de altă parte necesitățile sunt identice în toate țările. Luzzati se adresează către Banca Italiei și Banca de Neapole cu propunerea, ca acestea să între în tractări cu Banca Angliei, Banca Franței, cu Băncile Statelor Unite, cu Banca Argentinei, cu Banca imp. germană, Banca Austro-Ungară, cu Banca Națională Spaniolă, cu Banca Națională a Elveției etc., pentru crearea unei legături între biroul de saldare italian și birourile de saldare din străinătate, cu scop de a achita o parte cât mai mare posibilă din datoriile și pretensiunile internaționale și a înlesni astfel plățile în aur ev. și prin cecuri internaționale trassate de băncile de emisiune unele asupra celorlalte. Luzzati se provoacă și la o propunere a sa din anul 1908 pentru încheierea unei convenții monetare între băncile de emisiune. În mijlocul numărărilor dificultăți ale războiului această convenție monetară ar putea fi realizată acum, în parte, cel puțin între statele aliate și neutrale. Precum „Crucea roșie“ este pusă pe câmpul de războiu în serviciul carității și al iubirii de aproapei, tot astfel ar fi și birourile de saldare, de lângă băncile de emisiune, un fel de „Crucea roșie“ pentru afacerile de bancă.

Ideea lui Luzzati, probabil, va ajunge a se realiza, fiind izvorită din trebuințe reale. Ea a aflat un viu răspuns, aproape în toate statele, dovadă că birourile de saldare propuse răspund unei necesități adânc simțite pretutindenea. Intemeiate odată ele își vor putea continua activitatea și în timp de pace.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 15 Octombrie 1914.

În piața internă de bani situația este neschimbată. Afacerile continuă a stagna. Discontul arată tendință spre scădere. Discontul privat a cotat pentru material de prima bonitate în Viena $4\frac{1}{2}\%$ și chiar $4\frac{1}{4}\%$, în Budapesta $5\frac{1}{16}\%$.

Unele din filialele Băncii Austro-Ungare, sistate în Galizia vor fi în curând iarăși redeschise. Filiala din Panciova a băncii de emisiune și-a reinceput deja activitatea.

În Berlin situația continuă a se îmbunătăți. Discontul privat cotează $5\frac{1}{2}\%$. În London $3\frac{1}{4}\%$.

Banca de Franța și situația tezaurului public francez. Conform unui expozeu al ministrului de finanțe francez, Banca de Franța a avut la 1 Octombrie a. c. o rezervă metalică de 4412 milioane franci. La 30 Iulie a. c. când s'a publicat ultima situație, rezerva metalică a fost de 4766 mil. franci, s'a redus deci în timpul de 2 luni al războiului cu 354 milioane franci. Aurul s'a cifrat la 1 Octombrie a. c. cu 4093 mil. franci, față de 4141 mil. franci la 30 Iulie a. c., s'a redus deci cu 48 milioane franci. Portofoliul cambial prezintă la 1 Octombrie a. c. starea de 4476 mil. franci, arătând față de starea de 2444 mil. franci dela 30 Iulie a. c. o creștere de 2032 mil. franci. În același interval circulația bancnotelor a crescut cu 2616 mil. franci la suma de 9299 mil. franci. Suma maximală a circulației fiind fixată cu 12 miliarde franci, Banca de Franța mai poate emite bancnote în sumă de 2·7 miliarde franci.

Sumele puse de Banca de Franța la dispoziția guvernului francez dela izbucnirea războiului încoace și până la 1 Octombrie a. c. se cifrează cu 2100 mil. franci, sumă cu care s'au acoperit toate cheltuielile de războiu de până acum. În Iulie a. c. guvernul a avut la Banca de Franța un bon de 383 mil. franci. Emisiunea bonurilor de apărare națională (Bons de défense nationale), ce este tocmai în curgere se face pentru replătirea bonurilor de tezaur, replătibile chiar acum. Conform expozeului situația tezaurului public francez fiind excelentă, contractarea unui împrumut de stat deocamdată nu este necesară.

CRONICĂ.

† **Regele Carol I al României.** Intemeietorul României moderne și primul rege al României, care timp de aproape jumătate de secol a condus cu o dibăcie extraordinară destinele țării sale și căruia România îi datorește uriașele sale progrese pe toate terenele, înțeleptul și marele Rege Carol a dispărut dintre cei vii la finele săptămânei trecute. Cu marele defunct a dispărut nu numai un domnitor înțelept, cu mare autoritate în, și afară de țară, un căpitan viteaz și un mare sprijinitor al progresului cultural, ci și un cald propagator al propășirii economice a țării sale. Număroasele ferme model înființate și susținute pe întinsele Sale domenii au fost totatăta propagatoare a introducerii unei gospodării mai raționale și mai moderne și pe alte moșii particulare din țară. Cu sprijinul direct, bănesc ca și moral, al Regelui Carol s'au întemeiat în România număroase și mari stabilimente industriale, cari deja au creat în parte independența economică a României, făcându-o pe aceasta „Belgia orientului“.

Solicitudinea deosebită, ce Regele Carol a avut-o progresului industrial al țării Sale o dovedește și testamentul său, conform căruia, din cele 12 mil. Lei testate din averea sa pentru scopuri culturale și de binefacere, a destinat 3 milioane Lei pentru întemeierea unei școli industriale în București și alte 500,000 Lei pentru crearea de burse pentru străinătate în scop de a pregăti profesori pentru numita școală industrială.

Averea națională a statelor beligerante. Averea mobilă și imobilă a statelor beligerante: Anglia, Austro-Ungaria, Germania, Franța, Rusia și Belgia este evaluată la 950—1000 miliarde de franci, al căreia venit anual este de 40—45 miliarde. Cheltuielile războiului, dacă ar ținea un an întreg, sunt evaluate la 25—30 miliarde, consumă deci aproximativ jumătate a venitului anual.

Cassele de împrumut de războiu s'au constituit și și-au început activitatea, atât în cele două capitale ale monarhiei, cât și în provincie

SUMAR.

Interese scadente și protestul. — Noul moratoriu. — Birou de saldare internațional. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Cronică*: † Regele Carol I, al României, Averea națională a statelor beligerante, Cassele de împrum. de războiu.

„CASSA DE PĂSTRARE“ soc. pe acții din Szászabánya.

AVIZ

Fiind șefcontabilul institutului nostru înrolat la armată; rugăm pre toți aceia care ar voi să ocupe postul lui din 1 Noembrie a. c. până în 31 Ianuarie 1915 (eventual și mai departe) să binevoiască a-și însuși pretenziunile lor în timpul cel mai scurt posibil.

Szászabánya în 7 Octombrie 1914.